

Експериментально обґрунтована сприйнятлива господарська ефективність оригінальної агроландшафтної технології захисту насаджень яблуні від шкідливих організмів.

Виражена консортна функція рослинного різноманіття, сумісно з елементами біологічного регулювання фітофагів та фітопатогенів забезпечували тривалий режим саморегуляції агроценозу яблуні.

За показниками господарської ефективності агроландшафтна технологія не поступалась хімічному стандарту.

Експериментально встановлена можливість тривалого контролю чисельності та шкідливості яблуневої плодожерки у варіанті агроландшафтної технології, складові частини якої — біологічного походження.

УДК 632.7:634.22(477.54)

М. Д. Євтушенко, професор

І. В. Царенко, А. В. Зубрицький, магістранти

Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва

**ПОШКОДЖЕНІСТЬ ПЛОДІВ СЛИВИ
ТА АЛИЧІ ДИКОРΟΣЛОЇ СЛИВОВОЮ ТОВСТОНІЖКОЮ ТА
СЛИВОВОЮ ПЛОДОЖЕРКОЮ В САДУ ДП НДГ «ДОКУЧАЄВСЬКЕ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Основними шкідниками плодів сливи та аличі дикорослої в Україні в останні п'ять років є: сливова товстонижка, сливова плодожерка, сливовий чорний пильщик. У Східному Лісостепу України основними шкідниками є сливова товстонижка та сливова плодожерка.

Сливова товстонижка зимує в стадії личинки всередині кісточки.

Виліт імаго сливової товстонижки починається через п'ять – шість діб після закінчення цвітіння сливи, а відкладання яєць — через три – чотири доби після вильоту. Самка відкладає одне яйце всередину кісточки. Личинка живиться ядром. Пошкоджені плоди обсіпаються починаючи з другої декади червня.

У сливової плодожерки зимують гусениці, які завершили живлення, в павутинних коконах у тріщинах кори, під відсталою корою на стовбурах, у поверхневому шарі ґрунту, серед рослинних решток. Самки відкладають яйця в

основному на освітлені ділянки плодів. Вони починають відроджуватись при сумі активних температур 190–200 °С при нижньому порозі розвитку 10 °С. Пошкоджені плоди набувають фіолетового кольору і обпадають. Гусениці вигризують м'якуш навколо кісточки, заповнюючи порожнину екскрементами. Гусениці живляться 20–30 діб і можуть переходити в інший плід, якщо плоди мають невеликий розмір.

Досліди проводили на аличі дикорослій та сливі Ренклюд Альтана в ДП НДГ «Докучаєвське» ХНАУ ім. В. В. Докучаєва за загальноприйнятою методикою, аналізуючи по 100 плодів у падалиці з кожного дерева, якщо їх було більше, або всі плоди, якщо їх було менше 100 шт. Обліки проводили два рази на тиждень, починаючи з першого червня. Розтинання й аналіз плодів проводили в лабораторії кафедри зоології та ентомології ім. Б. М. Литвинова.

У падалиці сливи Ренклюд Альтана в 2013 р. (табл. 1) личинки сливової товстонижки були вперше виявлені 18.06, а частка пошкоджених плодів становила 25,9 %. Частка пошкоджених плодів через три доби становила 65,0 %, через сім діб — 88,0 %, а в подальшому 88,0–98,0 %.

У падалиці аличі дикорослої личинки сливової товстонижки були виявлені 11.06, а частка пошкоджених плодів становила 87,0 %. У падалиці личинки були до 02.07, а частка пошкоджених плодів становила 83,0–98,0 %.

Перші плоди сливи Ренклюд Альтана з гусеницями сливової плодожерки у 2013 р. (табл. 1) були виявлені першого червня і траплялися до другого липня. У перших двох обліках частка пошкоджених плодів сягала 28,6–30,5 %, а в подальшому 1,0–17,5 %. У плодах аличі дикорослої плоди з гусеницями сливової плодожерки були виявлені 07.06 і траплялися в падалиці до 18.06. Частка пошкоджених плодів була незначною і становила 1,0–7,5 %.

У 2015 р. у падалиці сливи Ренклюд Альтана (табл. 2) плоди з личинками сливової товстонижки вперше були виявлені третього липня, і їх частка становила 24,5 %. Максимальна частка пошкоджених плодів сягала 45,4 %.

У падалиці аличі дикорослої личинки сливової товстонижки були виявлені 16.06 і частка пошкоджених плодів становила 13,2 %. У подальших обліках частка пошкоджених плодів становила від 66–88 % до 9,2–48,0 %.

Перші плоди сливи Ренклюд Альтана в падалиці з гусеницями сливової плодожерки (табл. 2) були виявлені п'ятого червня при пошкодженні 1,2 % плодів. Траплялися плоди з пошкодженням сливовою плодожеркою до 05.07. Частка пошкоджених плодів становила 1,2–4,3 %.

У падалиці аличі дикорослої перший плід, пошкоджений сливовою плодожеркою, був виявлений 09.06, а пошкоджені плоди траплялися в обліках

до 09.07. Частка пошкоджених плодів була зовсім незначною і становила 1,0–3,7 %.

**1. Пошкодженість плодів у падалиці сливовою товстонишкою та сливовою плодожеркою в саду ДП НДГ «Докучаєвське» у 2013 р.
(без обприскування інсектицидами)**

Дата	Кількість плодів в обліку, шт.		Кількість виявлених личинок у плодах							
			слива Ренклод Альтана				алича дикоросла			
	слива Ренклод Альтана	алича дикоросла	сливова товстонишка		сливова плодожерка		сливова товстонишка		сливова плодожерка	
			екз.	%	екз.	%	екз.	%	екз.	%
01.06	42	100	0	0,0	12	28,6	0	0,0	0	0,0
04.06	36	100	0	0,0	11	30,5	0	0,0	0	0,0
07.06	100	100	0	0,0	5	5,0	0	0,0	3	3,0
11.06	40	100	0	0,0	7	17,5	87	87,0	3	7,5
14.06	100	100	0	0,0	9	9,0	83	83,0	1	1,0
18.06	54	100	14	25,9	3	5,6	84	84,0	2	3,7
21.06	60	100	39	65,0	2	3,3	97	97,0	0	0,0
25.06	100	100	88	88,0	1	1,0	89	89,0	0	0,0
29.06	100	100	96	96,0	0	0,0	91	91,0	0	0,0
02.07	100	100	97	97,0	1	1,0	98	98,0	0	1,0
05.07	100	100	97	97,0	0	0	0	0,0	0	0,0
09.07	100	100	98	98,0	0	0	0	0,0	0	0,0
12.07	100	100	94	94,0	0	0	0	0,0	0	0,0
16.07	100	100	90	90,0	0	0	0	0,0	0	0,0
19.07	43	100	86	90,7	1	1,0	0	0,0	0	0,0

**2. Пошкодженість плодів у падалиці сливовою товстонижкою
і сливовою плодожеркою в саду ДП НДГ «Докучаєвське» у 2015 р.
(обприскування інсектицидом Нурелл Д, 500 к. е., 1,5 л/га)**

Дата	Кількість плодів в обліку, шт.		Плодів з личинками							
			слива Ренклюд Альтана				алича дикоросла			
	слива Ренклюд Альтана	алича дикоросла	сливова товстонижка		сливова плодожерка		сливова товстонижка		сливова плодожерка	
			шт.	%	шт.	%	шт.	%	шт.	%
05.06	83	90	0	0,0	1	1,2	0	0,0	0	0,0
09.06	70	100	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,0
12.06	48	72	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	1,3
16.06	65	68	0	0,0	2	3,0	9	13,2	0	0,0
19.06	100	100	0	0,0	0	0,0	25	25,0	0	0,0
23.06	100	100	1	1,0	0	0,0	68	68,0	0	0,0
25.06	69	100	0	0,0	0	0,0	81	81,0	1	1,0
01.07	59	100	0	0,0	0	0,0	43	43,0	0	0,0
03.07	53	100	13	24,5	0	0,0	66	66,0	0	0,0
07.07	55	100	25	45,4	1	1,8	48	48,0	0	0,0
09.07	23	54	8	34,8	1	4,3	5	9,2	2	3,7
17.07	53	100	18	34,0	0	0,0	36	36,0	0	0,0
21.07	45	100	10	22,2	0	0,0	16	16,0	0	0,0
24.07	32	100	14	43,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0
28.07	21	100	8	38,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Таким чином, проведення обприскування проти сливової товстонижки і сливової плодожерки інсектицидом Нурелл Д, 500 к. е. 1,5 л/га більш ефективно проти сливової товстонижки на сливі, а проти сливової плодожерки ефективно на сливі та аличі дикорослій, оскільки частка пошкоджених плодів у падалиці перевищувала 2 % лише в трьох обліках із 15-ти проведених.